

2013.12.03

Hangjegyekbe csomagolt karácsony

Széles-Horváth Anna

Az első gondolattól az utolsó szólamkottáig négy hónapon át készült a zenemű, amellyel Andorka Péter a Gárdonyi Géza emlékére kiírt zeneszerzői pályázatának döntősei közé került. Bár tudta, hogy nagy fába vágja a fejszét, második gyermeke születése megadta számára a végső lökést. A Karácsonyi kantáta december 23-án hallható a Zeneakadémián.

Fotó: Tóth Attila

Mi motiválta elsősorban, hogy zeneművet írjon a pályázatra? A versenyhelyzet vonzotta, vagy a téma, a műfaj adott ihletet?

Életem első operaélményének, Wagner: A nibelung gyűrűje c. ciklusának hatására 12 éves korom óta próbálkozom zenekari darabokkal. Nagyon természetesnek érzem a magam számára a zenekari írásmódot – úgy tűnik, ilyen alkat vagyok. Mindez annak ellenére, hogy 17 évet zongoráztam, és sosem játszottam zenekarban. Emellett a kóruséneklés

mindig is közel állt hozzám, nem egy kórusban megfordultam már. A karácsonyi téma pedig egyszerűen megzenésítésért kiált. Nem volt kérdés tehát, hogy a kiírás minden szempontból passzolt hozzám.

A Karácsonyi kantáta című darabbal lett dobogós. Mennyi ideig készült, hogyan zajlott az alkotási folyamat?

A kantáta négy hónapig készült az első gondolattól az utolsó szólamkottáig bezárólag. Bármennyire is jónak és fontosnak éreztem e darab megírását, nehezen szántam rá magam, mivel diplomakoncert, államvizsga és még sok más (nem csak zenei) elfoglaltságom volt a nyár elejéig, és tudtam, hogy nem kis fába vágom a fejszemet. A végső lökést azonban második fiam, Áron születése adta meg. A nyarat leginkább a nagyszülőknél töltöttük, így volt alkalmam elvonulni, és dolgozni. Hurcolásztam magammal a digitális zongorát meg a kottáimat, akárhová mentünk.

A pályázat szerint Gárdonyit kellett előhívni Múzsaként. Hogyan kezdett neki az ihletet adó párbeszédnek a Karácsonyi ének és Karácsonyi álmom című műveivel?

Elsőként elővettem a drámát, és végigolvastam, mivel egyik művet sem ismertem előtte. Megjelöltem azokat a részeket, amelyekhez már első ránézésre jutottak eszembe zenei gondolatok. Így alakult darabom szövege: folyamatosan rajzolt ki egy mondhatni lineáris történetet a Messiásvárástól a beteljesedésig. Gondolatilag leginkább a második felvonás végén található pásztor-monológok fogtak meg. Sok-sok ma is aktuális felvetést tartalmaznak, amelyek számomra már-már inkább a Messiás második eljövételét sürgetik, bár a szöveg maga a rómaiak elnyomó sanyargatása miatti kétségbeesésnek és könyörgésnek ad hangot.

Miképpen alakult a 25 perces darab szerkezete?

A darabot semmiképp nem akartam "drámai helyzetben" hagyni, hiszen szólista nélkül ez egyszerűen elég nehéz is lett volna, másrészt az időkeretbe nem is nagyon fért volna bele ennyi

minden. Ennek ellenére egy-két színpadi momentum azért megjelenik az egyes hangulati elemek között: például a vándorok férfikara szálláskeresés közben beszédbe elegyedik a helybéli asszonyok kórusával. A tetőpontot jelentő könyörgés utáni rezignált elnyugvás – "a remény csak álom" – nem jelenthette a darab végét, hiszen az egész üzenete sem erre ment ki, habár emberi erőből ennél többre nem nagyon juthattunk. Itt lép közbe, és adja meg maga a Teremtő a várva várt feloldást, amelyet azóta is minden évben ünneplünk. Itt jelenik meg a darabban az egyetlen rövid nem magyar rész, az angyalok "Gloria in excelsis Deo"-ja, amelyre a pásztorok anyanyelvű dicsőítő éneke majd köszöntése a válasz. A karácsonyi események befejeződtek ezzel a darabban, Gárdonyi Karácsonyi énekének utolsó két versszaka zárja a kantátát, amely hidat jelent a tőlünk független, múltbéli események és jelen életünk közt.

Elmondása alapján könnyen tudott azonosulni a szerző gondolataival. Önnek mit üzen Gárdonyi alakja?

Mindenképp példa: a magyar kultúra ápolására való törekvése, hite, sokoldalúsága egyaránt inspiráló és követendő számomra. Összművészeti gondolkodása különösen is tetszett a drámában: látvány, cselekmény, színjáték és zene egysége elválaszthatatlan a Karácsonyi énekben. Én is valahogy hasonlóan gondolkodom, bár elsősorban zenész vagyok.

Versben vagy drámában szavak mesélnek a karácsonyról. Hogyan tud megjeleníteni a hangzásvilágban ez az ünnep?

A téma a karácsony eseményeit és lényegi üzenetét egyaránt megragadja: a szövegek egyszerre direkt és indirekt, mondanivalóban és hangulatban is élénk idézik az ünnepet. Ahogy nálam az alkotási folyamat során, remélem a hallgatókban a koncert alatt is elő fog hozni számos saját emléket a zenei világ, amely őket a karácsony különleges, meghitt és intim légköréhez köti. A zenei nyelv és a hangszerelés is sok ponton idéz ilyen elemeket: a csillag fényének meg-megcsillanása, az angyalok orgonával és hárfával kísért kórusa, a vándorok fáradságos igyekezete, a Megváltóért sóhajto teremtett világ adventi várakozása mind-mind egy-egy zenei hangulati elemként jelen vannak a műben. Az, hogy konkrétan a karácsony előtti napokban lesz az ősbemutató, csak még inkább elősegíti a hallgatókban, hogy megélik ezeket. Ettől még természetesen a műnek állni kell a lábán, és év közben bármikor előadhatónak kell lennie, de talán az sem véletlen, hogy a Parsifal Húsvétkor játsszák. Az, hogy darabom karácsony idején szólal meg először, egy plusz ajándék a számomra.

A zenekari darabok mellett dalokat, miséket, sőt musicalt is írt. Melyik zenei műfaj áll Önhöz legközelebb?

A könnyebb műfajok iránti érdeklődés még a szentendrei Ferences Gimnáziumból ered, ahol egész iskolát megmozgató, összművészeti rendezvények megálmodója és főszerzője lehettem. A musicales, rockoperás hangzásvilág minden diák számára motivációs erővel bírt. Innen ered két crossover hangszerelésű darabom, amelyből egyik oratorikus műformájú a másik musical. Ezzel együtt elsősorban mindenképp klasszikus zenésznek vallom magam, viszont nyitott vagyok mindenféle zenei műfajokra. Fő érdeklődési köröm a színpadi zene, ezen belül azonban még nem köteleztem el magam egyik irányba sem. Leginkább operát szeretnék írni, de még keresem a témát – és a szövegíróhoz.